

Bergama'da yok sayılan

Cemalettin KÜÇÜK
TMMOB Yönetim Kurulu Üyesi
Metalürji Mühendisleri Odası Başkanı

bilimsel ve hukuksal gerçekler

BERGAMA'DA YOK SAYILAN BİLİMSEL VE HUKUKSAL GERÇEKLER ÜLKEMİZ MADENCİLİĞİNİN KURTULUŞ SAVAŞI ÖNCESİ OLDUĞU GİBİ YENİDEN EMPERYALİST ŞİRKETLERİN ELİNE GEÇMESİDİR.

Yeni madencilik yasası ile ülkemiz doğal kaynakları, Dünyanın ırkçı, emperyalist şirketlerine teslim edilmektedir. 1980'li yıllarda başlayan maden yasalarındaki değişiklikler, meclis gündeminde olan madencilik yasası ile inanılmaz imtiyazları yeniden yabancı tekellere vermektedir. Ne çevresel değerlendirme nede ekonomik bir kazanç göz önüne alınmadan yapılmakta. 1985 yılında çıkarılan 3213 sayılı madencilik yasası ile MTA gibi ülkemizin önemli kurumu madencilik alanında yalnızca ruhsat veren konuma getirildi. 14 Haziran 1935 yılında MTA ile aynı gün kurulan ETİBANK önce finans kısmı yok edilerek parça parça bölündü. Hem de Danıştay 1. Dairesinin yapılamaz görüşüne rağmen. Yine 1993 yılında 32 sayılı Türk parasını koruma Kanununda yapılan değişiklikle İşlenmemiş değerli metallerin yurt dışına çıkarılması gümrük beyana esas alınmış ve bunların yurt dışında satış bedellerinin ülkemize getirilme zorunluluğu kaldırılmıştır. Yine 1994 yılında çıkarılan 3996 sayılı Yap-İşlet-Devret modeli yasası ile ülkemiz kaynakları tamamen yabancıların eline geçmiştir. Yap-İşlet-Devret yasasına bağlı olarak yapılan iki baraj,

(Kocaeli-Yuvacık, Antalya kenti suyunu veren baraj.) ülkemizin en pahalı sularını kullanılmakta. Yuvacık barajına, garanti kapsamında aylık 15 milyon ABD doları ödendiği söylenmektedir. Meclis gündemine gelen son madencilik yasası da öncelikli olarak Bergama'da yapılmaya çalışılan ve aşılığında ülkemizin her köşesini talan alanına çevirecek altın işletmesini kurtarmak için hazırlanmış bulunmaktadır. Hem de milyarlarca dolar kazanılacağı yalanı ile... Daha önceki gün Başbakan'a altın hediye edilerek ülkemize gelecek altın gelirinin 32 milyar dolar olduğundan söz edilmektedir. Dünya altın üretimi yıllık 3000 ton dolayındadır. Bunun toplamı 30 milyar dolar tutarken Türkiye'de olmayan bir rakamla insanların gözünü boyanmaya çalışılıyor.

Bütün bunlar Türkiye'nin 6500 ton altın rezervine sahip olduğu uydurmacası üzerinden tezgahlanmaktadır. Bu bir modelleme çalışması ile ortaya sunulan ve 1730 ton ile 6490 ton arasında altın rezervi olabileceğini sunmaktadır. Bu bir olasılıktır. Kesinleşmiş bir şey değildir. Bu çalışma çarpıtılarak en üst rakamının

üstünde bir rakamla kamuoyunun dikkati çekilmektedir. Oysa rezerv belirlenirken üç aşamadan görünür rezerv, olası rezerv, olabilir rezerv söz edilir. Burada görünür rezerv (kaynak) tüm özellikleri ile tespit edilmiş olandır ve ekonomik değerlendirmede yer alır. Bu koşullarda ülkemizde altın için görünür kaynak MTA'nın verilerine göre 300 ton dolayındadır. Bunu bugün masanın üzerine külçe altın olarak koysanız tutarı 3 milyar dolar eder. İşletme maliyetleri ve işletme sürelerini göz önüne aldığınızda on yıl gibi, kısa sürede bu işi yapsanız, yıllık rakam 300 milyon dolar yapar. Ancak yukarıda anlatıldığı gibi işlenmemiş değerli metallerin yurt dışına çıkarılması söz konusu olduğundan bununda bir hayal olduğunu görürüz.

Peki gazete sayfalarında büyük puntalarla bunların yer kaplaması ne anlama geliyor?

Ülkemizin içinde bulunduğu ekonomik durum bahane edilerek insanlar kandırılmaya çalışılıyor. Bergama'da ve ülkemizin diğer bölgelerinde alman yargı kararlarını hiç sayan ve idamlık suç işleyen

bakanlar bunun kamuoyunda desteğini yaratmaya çalışmaktadırlar.

Ülkemizin doğal kaynaklarını değerlendirme konusunda samimi olursa idi, Karabük bugünkü sorunları yaşamazdı. Yine aşağıda anlatacağımız Bergama süreci ve diğer işletmelerimiz bu günkü sorunları yaşamazdı.

İzmir ili Bergama ilçesi Ovacık-Çamköy mevkiinde "siyanürle liç yöntemi" uygulanarak altın elde edilmesi işlemi ile ilgili olarak, yörenin 652 yurttaşı dava açarak hukuksal süreci başlattılar. Bergama'lı yurttaşların açtığı Dava, 1997 yılında İzmir 1. İdare Mahkemesi'nde ve Danıştay denetimi sonrasında da yurttaşların istemleri doğrultusunda kararlarla sonuçlanmıştır. Danıştay gerekçeli kararında **"siyanür liç yöntemi ile altın madeni işletmesine izin verilmesi kamu yararına uygunluk bulunmamaktadır."** demektedir.

Danıştay bu gerekçeli kararı onarken, önlerine konulan bilimsel ve teknik raporları değerlendirip, bu konuda dünyada yaşananları inceleyerek önemli tespitleri gerekçeli kararında açıklamıştır. Bunlardan tespitlerden bir tanesi çok önemlidir.

"İşletmecinin iyi niyeti, önlemlerin titizce denetlenmesi gibi kavramlara bağlı kalınarak, yapılacak faaliyet sonucunda elde edilecek ekonomik değer, doğada ve doğrudan veya dolaylı olarak insan yaşamı üzerindeki risk faktörünün gerçekleşmesi halinde kamu yararının öncelikle insan

yaşamı lehine değerlendirilmesi doğaldır. Siyanür liç yöntemi ile altın madeni işletilmesinde **işletmeciye ve yapılacak olan denetime duyulan güvene bağlı olarak risk olasılığının azalacağından söz etmek mümkün değildir."**

İşletmecinin iyi niyetinin olmadığı da, işletmeyi yargı kararlarına uymadan bugünkü konuma getirmesinden ortaya çıkmıştır. Şimdiye kadar alınan hiç bir yargı kararına uymayan, dünyada bağlantıları ile çevresel ve diğer koşullardan sabıkalı olan bu firma ve yetkilileri bilim ve hukuku yok sayacak **bu gücü nereden almaktadırlar?**

Bu güç, TBMM de kurulan ve Bergama'da siyanürle altın işletilmesi konusunda halk oylaması yapılmasını öngören yasa teklifi komisyonunda görüşülürken İzmir Milletvekili Işın ÇELEBİ'nin açıklamasındaki gibi midir?

ÇELEBİ açıklamasında yaşanan bir takım sorunlardan söz ettikten sonra **"Bunların paraları çok, karşı çıkanlar aleyhine televizyonlarda haber yapacaktır kadar çok, raporlar hazırlatılacak kadar çok"** diyor. Çelebi, bu düşüncesini farklı platformlarda açıklamayı sürdürmektedir.

Kamuoyunu yanıltacak, televizyon programları ve gazete haberleri hazırlattıklarını ve yayınlattıklarını gördük. Güçlerini kullanarak, bilimsel kurulları dahi taraflı hale getirmeleri, gelecekte yaşanacak felaketlerin büyüklüğü açısından endişe vericidir.

Yargı kararı olmasına rağmen, Başbakanlık Müsteşarlığı talimatı ile, Bergama ovacık altın madeni TÜBİTAK-YDABCAG değerlendirme raporu **bu güce dayanarak mı hazırlatıldı?** Yargı kararlarını

değiştirmek için **gerçeği yansıtmayan** bu rapor dayanak yapıldı. Bu rapor ve ekleri son aşamaya kadar kamuoyundan saklandı. Raporun eklerinde önemli tespitler olmasına rağmen, bunlar rapora yansıtılmadı ve kamuoyundan saklandı. Ülkemizin saygın bilim kurumu bu konuda alet edildi.

Daha sonra yine aynı Başbakanlık Müsteşarlığı, 28.08.2000 tarih ve B.02.0.MÜS.0.13.00.00.528 sayılı yazısı ile **Dokuz Eylül Üniversitesi Çevre Mühendisliği Bölümüne Rapor hazırlama görevi verdi.** Bu görev uyarınca, Ekim 2000 tarihinde açıklanan TÜBİTAK-YDABCAG raporunu ve 11 ekini inceleyen, 16 öğretim üyesinin imzasını taşıyan bu ikinci rapor, Başbakanlık Müsteşarlığı tarafından neden değerlendirilmeye alınmadı?

Bu güce dayanarak mı? Ayrıca raporu imzalayan öğretim üyelerinin hakkında bazı yerlerden gelen talimatlarla soruşturma başlatıldı.

Bütün bu baskı ve zorlamalara rağmen TÜBİTAK-YDABCAG raporuna dayanarak bakanlıklar tarafından verilen izinlere rağmen yargı tekrar yurttaşlardan yana karar verdi. Çünkü yargı kararını bilimsel ve teknik raporlara dayanarak, tüm tarafların iddialarını inceleyerek vermiştir. **TÜBİTAK-YDABCAG raporunun bilimsel olmadığı, gerçekleri yansıtmadığı, ek raporlardaki bilgileri ve dünyada yaşananları çarpıttığı, işletmede olmayan tesisleri varmış gibi gösterdiği,** hem Dokuz Eylül Üniversitesi Çevre Mühendisliği Bölümünce hazırlanan Raporda hem de TMMOB'ye bağlı odalarımızca yapılan çalışmalarda ortaya konulmuştur.

Bakanlar kurulunda ve

kamuoyunda tek dayanak olarak **gerçeği yansıtmayan TÜBİTAK-YDABCAG** raporu gösterilmektedir.

Buna rağmen yargının verdiği, **bilimsel ve hukuksal karar**, yine anayasa ihlal edilerek askıya alındı.

"Ülkemizin doğal kaynaklarını değerlendireceğiz" yalanlarına kanmıyoruz. Çünkü bu şirketin yaratacağı çevresel sorunları bir kenara koysak bile, ülkemize herhangi bir ekonomik katkısı olmayacağı ortadadır. Bütün yasal düzenlemeler onların lehine hazırlanmış ve hazırlanmaktadır. Yurt dışında yapılacak rafinasyon ile ülkemize bir şey gelmeyeceğini sizde iyi biliyorsunuz.

Biz, ülkemizin doğal kaynaklarının kamu ekonomisine kazandırılmasını istiyoruz. Eğer siz de bu konuda gerçekçi iseniz, bu firmalar için yaptığınız **çalışmaları ülkemizin kamu entegre işletmelerine -Seydişehir Alüminyum, Elazığ Ferro Krom, Karabük Demirçelik gibi İşletmelere- yönlendirin.** Bugün şunu açıklamakta yarar var. Bergama'da her şeyin şirketin söylediği gibi olması halinde yıllık işletme sonucunda ülkemize 3-4 milyon ABD doları kalacaktır. Bu doğru olmadığı halde bu rakam Elazığ Ferro Kromun yıllık üretiminin küsuratı bile değildir.

Haberiniz var mı? Bir yıl önce Özelleştirme İdaresi'ne devredilen **Elazığ Ferro Krom** tesislerinin stoklarında bir yıldır satılmadığı için bekleyen 150.000 ton ürün bulunuyor. Ayrıca, tesisin faaliyetlerinin durdurulmasından dolayı kaybedilen bir yıllık ürün

ihraç bedeli kaybedilmiştir. **Bu kayıpların toplamı 105 milyon ABD dolarıdır.** Bu tesislerin ekonomiye katkısını sağlamak için neden bir çalışma yapılmadı? Bunun hesabını kim verecek?

KİT Metalürji sanayi tesislerine uygulanan elektrik enerjisi sübvansiyonun kaldırılması sektöre büyük darbe indirmektedir. Özellikle birincil kaynaktan alüminyum üreten Seydişehir Alüminyum tesislerine yönelik bu uygulama ile "özelleştiremiyorsan kapat" politikasının gündeme geldiğini açıkça ortaya koymaktadır. Elektrik enerjisinde sübvansiyonun kaldırılması, **Seydişehir alüminyum tesislerinin kapısına kilit vurulması demektir.** Yine bu uygulama ile biraz önce söz konusu olan **Elazığ Ferro Krom tesisleri ve Antalya Elektrometalurji tesislerinin de kapılarına kilit vurulacaktır.**

Bir diğer örnek: 1994 yılından bu yana kapatılması ile gündeme gelen ve özelleştirme maceraları yaşayan Karabük Demir Çelik işletmesinin ekonomiye kazandırılması için bir adım gerekir. Kardemir 05.04.2002 tarih ve 10/75 sayılı Yönetim Kurulu, içinde buldukları finansman sıkıntısı gerekçesi ile 17.04.2002 tarihine kadar çözüm için hükümete başvurma kararı almış ve 05.04.2002 tarih, 1000/173 sayılı yazı ile hükümete başvurmuş. Bu 17 Nisan 2002 neden bu kadar önemlidir. **Karabük için 1994 yılında yaptığımız uyarılar hiç dikkate alınmadığı gibi tam tersi işlemler yapıldı. Bugün Karabük kenti yok olma aşamasına gelmiştir.**

Bu gibi bir çok tesisimiz yok olma aşamasına gelmiştir ve bu anlayış sürdürükçe yok olacaklardır.

Ülkemize çeşitli yollardan gelen ve bir çok alanda faaliyet gösteren emperyalist şirketlerin bağlantılarının, Bor madenlerimizin talanından ta Filistin halkına sıkılan kurşunlara kadar uzandığı bilinmektedir.

Onun için soruyoruz. Bu sessizlik, **"Bunların paraları çok, karşı çıkanlar aleyhine televizyonda haber yaptıracak kadar çok, raporlar hazırlattıracak kadar çok" olduğundan mıdır?**

Onun için diyoruz ki; 78 yıllık cumhuriyet olmamızla övünüyoruz ama, ülkemizi kalkındıracak kalıcı ulusal politikalarımızın olmayışı övünülecek bir durum değildir. Bunun en çarpıcı örneği yeraltı zenginliğimiz olan madenlerimizdir. Hükümetlerle değişmeyecek bir ulusal madencilik politikasına sahip olmamız gerekiyor. Bu politikaya sahip olmadığımız sürece, bugün olduğu gibi **doğal kaynaklarımız, kanunlarla oynayarak, yargı kararlarını hiçe sayarak, küreselleşme adı altında emperyalizme ve yerli işbirlikçilerine peşkeş çekilmeye devam edilecektir.**

Bu nedenle, Ulusal Maden Politikası oluşturulmalı ve uygulamaya geçirilmelidir.

Alınan Yargı Kararları Derhal Uygulanmalıdır.